Spirit of Bosnia / Duh Bosne
An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Beograd i Banja Luka: Ujedinjeni u podjeli Bosne

Sonja Biserko

Bez obzira na to koja je partija na vlasti, strategija Srbije za Bosnu i Hercegovinu je konstantna. Beograd nije odustao od svojih strateških ciljeva u Bosni: očuvanje Republike Srpske kako je zacrtano u Dejtonskom mirovnom sporazumu. Zbog toga, Srbija grabi svaku priliku da inisistira na status quo i priziva Dejtonski sporazum kao «jedini legalni i legitimni međunarodni dokument» u definiranju odnosa u Bosni i Hercegovini. Nedavni skup u Banja Luci, u jesen 2009, pod pokroviteljstvom Centra za nacionalnu strategiju i pod palicom ex-praxis filozofa Svetozara Stojanovića (bliskog Dobrici Ćosiću i krugu SANU, koji stoji iza neslavnog Memoranduma) svjedoči da strategija Srbije ostaje ista—čak i po cijenu poraza bosanskih Srba. Republika Srpska može opstati samo uz pomoć Beograda i Moskve. Proteklih petnaest godina beogradska strategija je imala za cilj uvrštavanje RS u ekonomski i kulturni prostor Srbije, i u tome je Beograd bio uspješan. Stvorena je klima u kojoj će se mlađe generacije radije ugledati na Beograd nego na Sarajevo. Međunarodna zajednica je također odgovorna za svoju nedosljednu implementaciju Dejtonskog mirovnog sporazuma. I dok je međunarodna zajednica mogla spriječiti permanentnu uspostavu etnički čistih entiteta, dotle su politika povratka izbjeglica kao i insistiranje na prihvatanju suradnje sa Hagom bili minimalni. Potencijal Dejtonskog sporazuma za stvaranje funkcionalne države Bosne i Hercegovine nije u potpunosti iskorišten. RS može opstati kao entitet, u skladu sa svojom trenutnom konfiguracijom, samo u onim područjima gdje su Srbi bili većinski narod prije početka rata 1992. godine. Beograd nije demonstrirao adekvatnu spremnost da utiče na RS za uzimanje aktivnijeg angažmana u ustavnoj reformi, koja vodi ka funkcionalnoj državi. Naprotiv, Beograd kao papagaj ponavlja mantru da će «podržati sve na šta pristanu sva tri naroda». Rusija zauzima isto stanovište, naravno, a i Republika Srpska. Milorad Dodik pokušava pridobiti bosanske Hrvate da podrže njegov plan stvaranja trećeg entiteta; podrška bosanskih Hrvata značila bi jačanje njegove pozicije u federalizaciji Bosne. Dio bosanskih Hrvata se slaže s njim, smatrajući da njihov položaj u Bosni nije zadovoljavajući. Međutim, pozicija Hrvatske je drugačija od pozicije Srbije. Između ostalog, Hrvatska je svjesna da «Hrvati u Bosni i Hercegovini postepeno nestaju» i da će samo ustavne promjene moći zaustaviti ovaj proces. Za sada, ideja tri entiteta, uključujući dva sa miješanim stanovništvom, je u igri. Milorad Dodik insistira na referendumu u RS i njenom pravu na samoopredijeljenje, a ovo u potpunosti korespondira sa planovima Beograda. Ovo može biti opasan scenario koji vodi konfliktu u kojem bi Srbi u Bosni mogli izgubiti sve, kao i Srbi u Hrvatskoj. Treba ponovo uspostaviti grupu za lobiranje očuvanja Bosne i Hercegovine, grupu koja bi

aktivno radila na iznalaženju rješenja koja će doprinijeti uspostavi funkcionalne države. Neki međunarodni akteri su toliko nezainteresirani za ovo pitanje da predlažu prihvatanje stvarne situacije na terenu. Odluka EU da šengenski vizni režim i dalje važi za Bosnu još više stigmatizira bosanske Muslimane. Odgađanje plana ulaska Bosne u EU pruža Beogradu još jednog pijuna za igru, jer omogućava kontinuirano postavljanje pitanja članstva u NATO-u Srbije i RS, odnosno Bosne. Činjenica da je NATO bio glavni instrument pomirenja nakon Drugog svjetskog rata ne smije biti zaboravljena. Politika kompromisa je iscrpena u Bosni, štaviše, postala je kontraproduktivna jer u biti omogućava RS da ucjenjuje.

Objavljeno dozvolom autorice. Izvadak iz: HELSINKI Magazin, Br. 49, Helsinški Komitet za ljudska prava u Srbiji, Decembar 2009

Translated by Ermina Porca from English – © 2010 Ermina Porca

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.